

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. д-р Виктория Светломирова Гацова

Висше училище по застраховане и финанси (ВУЗФ-София)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“ във ВУЗФ

Автор: Людмила Жданова

**Тема: Методи за намаляване на финансовите заплахи в осигуряването на
икономическата сигурност на предприятията от лозаро-винарския сектор на
Украйна**

Научен ръководител: проф. д.н. Игор Бритченко

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 261 от 27.06.2023 г. на Ректора на Висшето училище по застраховане и финанси, проф. д.ю.н Борис Велчев, съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема: „Методи за намаляване на финансовите заплахи в осигуряването на икономическата сигурност на предприятията от лозаро-винарския сектор на Украйна“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“ във ВУЗФ.

Автор на дисертационния труд е Людмила Жданова – докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра „Финанси и застраховане“ с научен ръководител проф. д.н. Игор Бритченко.

Във връзка с процедурата Людмила Жданова е представила следните документи:

- Дисертационен труд;
- Автореферат на дисертационния труд на български и руски език;
- Справка за изпълнението на минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „доктор“;
- Списък на научните публикации по темата на дисертационния труд;
- Резюмета на някои от публикациите по темата на дисертацията;
- Пълните текстове на някои от публикациите по темата на дисертационния труд;
- Автобиография;
- Декларация за оригиналност и достоверност

Приемам петте научни публикации (статии и доклади) в нереферирани научни издания, които Людмила Жданова е посочила в справката за минималните национални изисквания и в списъка с публикациите по темата на дисертационния труд. Не приемам посочената монография, защото тя реално е публикуваният дисертационен труд, а не е монография, различна от дисертацията. Това не се отразява на изпълнението на минималните национални изисквания, тъй като докторантката има достатъчен брой публикации.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Докторантката има бакалавърска степен по мениджмънт от Московския държавен университет по търговия. Тя завършва Държавната академия по статистика, счетоводство и одит, а от 2009 г. е член на Украинската асоциация на дипломираните счетоводители и одитори.

Людмила Жданова има богат професионален опит във финансово-счетоводната сфера, като в продължение на осем години работи като главен счетоводител в

различни организации, а след това още осем години като одитор. От девет години Людмила Жданова е финансов директор.

Образованието и трудовият опит на докторантката разкриват последователност и целенасоченост в професионалното ѝ развитие и съответстват на изискванията за придобиване на ОНС „доктор“ в направление 3.8. Икономика.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Докторантката е обосновала подробно актуалността на изследваната проблематика в дисертационния труд. Людмила Жданова насочва изследователския си фокус върху винопроизводството в Украйна - един от отраслите, който има сериозен потенциал да повиши конкурентоспособността и да се превърне във важен източник на приходи за страната. Съвсем логично възниква необходимостта от разработване на механизъм за редуциране на финансовите заплахи и осигуряване на икономическа сигурност в лозаро-винарския сектор. Следователно настоящата дисертация притежава безспорна актуалност.

Дисертационният труд изпълнява поставената от докторантката основна цел, а именно да разработи теоретични и научно-методологични насоки и практически препоръки за подобряване на методите и инструментите за намаляване на финансовите рискове при осигуряване на икономическата сигурност на предприятията в лозаро-винарската индустрия в Украйна. За постигане на целта и проверка на авторовата теза са поставени седем изследователски задачи, които са ясно формулирани, характеризират се с логическа последователност и в рамките на изложението на дисертацията са изпълнени от докторантката.

Изследователската теза е коректно дефинирана и съответства на темата, структурата, съдържанието, анализа и изводите в изследването.

Препоръката ми към докторантката е по-ясно и прецизно да формулира предмета на изследване.

4. Познаване на проблема

В дисертационния труд са изследвани и представени 322 източника на различни езици. Броят на използваната литература е знак за желанието на докторантката да изследва сериозно и отговорно разгледания в дисертацията проблем. Представената теоретична информация в съчетание със задълбочените анализи в рамките на изложението свидетелстват за добрата осведоменост на Людмила Жданова по отношение на изследваната от нея проблематика.

5. Методика на изследването

В дисертацията, с оглед постигане на основната цел, изпълнение на поставените задачи и проверка на изследователската теза, се използва методология, комбинираща следните общонаучни методи: анализ, обобщение, синтез, дедукция, индукция, дескриптивен анализ, сравнителен анализ, SWOT-анализ, анализ на профила на средата, SNW-анализ, PEST-анализ и статистически методи.

Избраният методически инструментариум до голяма степен позволява постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, поставени в дисертационния труд.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на Людмила Жданова е с общ обем от 223 страници и е изграден от увод, три глави, заключение, библиография и приложения. В структурно отношение дисертацията се характеризира с добра балансираност и логическа последователност при разгръщането на изследвания проблем.

Използваната литература включва 322 литературни източници на английски и руски език, сред които редица монографии, студии, статии и онлайн източници, като немалка част от тях са от последните 5 години и се характеризират с актуалност.

Положително впечатление правят прилежно оформените таблици, фигури и графики, които помагат за по-доброто структуриране и онагледяване на информацията.

Първата глава на дисертацията е теоретична, като фокусът е върху разкриване на значението на силно развития в Украйна лозаро-винарския сектор за повишаване на икономическата сигурност на страната. Главата въвежда в историческото развитие на отрасъла и оценява неговото икономическо и стратегическо значение. Докторантката представя същността на икономическата сигурност на отрасъла от финансова гледна точка и анализира финансовите рискове и заплахи за осигуряване на икономическата сигурност на предприятията от отрасъла в контекста на украинския и чуждестранния подход.

Втора глава включва оценка и финансов анализ на дейността на предприятията от винарската индустрия, както и диагностика на заплахите за тяхната икономическа сигурност. Направена е оценка на актуалното състояние на отрасъла в световен план и в Украйна. Налице е анализ на структурата на икономическата сигурност на предприятията от винарската индустрия и е извършена оценка на финансовия ѝ аспект. Главата завършва с диагностика на финансовите заплахи за икономическата сигурност на предприятията от отрасъла на винарската промишленост в Украйна.

Авторовото участие най-силно се усеща в последната глава на дисертационния труд. Докторантката представя предложения за минимизиране на финансовите заплахи и оптимизиране на осигуряването на икономическата сигурност на предприятията от изследвания отрасъл. Трета глава започва с бенчмаркинг анализ за минимизиране на финансовите рискове за дейността на предприятията от винарската индустрия. Представени са ключовите елементи на организационно-управленския механизъм за противодействие срещу заплахите пред икономическата сигурност на отрасъла в Украйна. Главата завършва с предложената от Людмила Жданова система за контрол на качеството, заимствана от водещите винопроизводители в света, като един от методите за намаляване на заплахите пред икономическата сигурност във винарската индустрия.

Основните изводи от изследването са коректно представени в заключението.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Дисертационният труд на Людмила Жданова безспорно съдържа научни и научно-приложни приноси, свързани с разширяването на теоретичните знания и практическите умения за намаляване на финансовите заплахи и осигуряване на икономическа безопасност на предприятията от лозаро-винарската промишленост. В края на автореферата докторантката е идентифицирала три научни и четири научно-приложни приноса, които обаче нарича „научни резултати“. Като цяло приемам посочените от докторантката приносни моменти на дисертационния труд, тъй като считам, че те отразяват постигнатото в рамките на дисертацията.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

В справката за минималните национални изисквания и в списъка с публикациите по темата на дисертацията Людмила Жданова е посочила пет научни публикации по темата на дисертацията – една статия на английски език, публикувана в нереферирано списание, и четири доклада на руски език, които също са публикувани в нереферирани научни издания. Четири от публикациите са самостоятелни, една е в съавторство. Публикациите, които са в рамките на проблематиката, изследвана в дисертационния труд, изпълняват изискванията на присъждане на ОНС „доктор“, залегнали в Закона за развитието на академичния състав в Р България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Съгласно проверка на представените от кандидата материали по конкурса се установява, че са налице 100 т. при изискуеми минимум 80 т. Следователно мога да направя извода, че Людмила Жданова изпълнява минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

10. Лично участие на докторанта

Към момента на изготвяне на рецензията не е налице информация, която да поставя под съмнение автентичността на дисертационния труд и представените към него публикации. Използваните източници са цитирани коректно в дисертацията. Считам, че получените резултати и формулираните приноси са лична заслуга на докторантката.

11. Автореферат

Към дисертационния труд е приложен автореферат на български и руски език. Той е с обем от 30 страници и коректно отразява в сбит вид структурата и съдържанието на дисертационния труд. Също така в автореферата са включени приносите на дисертационното изследване. Препоръчвам на докторантката да добави съдържание и списък с научните публикации съгласно добрите академични практики.

12. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки към дисертационния труд на Людмила Жданова. Препоръката ми е предметът на изследването да се формулира по-ясно и прецизно.

13. Лични впечатления

Не познавам докторантката лично. Впечатленията ми за нея са само от дисертационния труд, автореферата и публикациите по дисертацията. Те показват, че Людмила Жданова съчетава умело натрупания професионален опит с научната работа по разработването на дисертационния труд и публикациите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни приноси и **отговаря на изискванията** на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Людмила Жданова притежава задълбочени теоретични знания и умения по професионално направление 3.8. Икономика, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Людмила Жданова в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.8. Икономика; докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“.

18.08.2023 г.

Рецензент: (п)

(доц. д-р Виктория Гацова)